

## **VÀI NHẬN XÉT VỀ CĂN CỨ ĐỊA VIỆT BẮC TRONG CÁCH MẠNG THÁNG TÁM NĂM 1945**

*ThS. Ngô Văn Hoán*

Cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công đánh dấu một bước ngoặt vĩ đại trên con đường tiến hoá của lịch sử dân tộc. Nó đã kết thúc vẻ vang quá trình vận động giải phóng dân tộc dưới sự lãnh đạo của giai cấp công nhân với đội tiên phong của nó là Đảng cộng sản Đông Dương, mở ra một quá trình cách mạng mới.

Thắng lợi của Cách mạng tháng Tám là thắng lợi về chiến lược và sách lược cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin được vận dụng sáng tạo vào thực tiễn cách mạng nước ta. Cách mạng Tháng 8 đã có những đóng góp quý báu vào kho tàng lý luận và kinh nghiệm cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin. Một trong những đóng góp, một trong những vấn đề độc đáo đầy sáng tạo của Đảng ta, nhân dân ta là vấn đề phát triển căn cứ địa cách mạng. Vấn đề xây dựng căn cứ địa cách mạng là vấn đề quan trọng trong khởi nghĩa và chiến tranh. Trải qua quá trình đấu tranh cách mạng lâu dài, Đảng ta đã tích luỹ được kinh nghiệm quý báu về xây dựng căn cứ địa và hậu phương của khởi nghĩa toàn dân, về chiến tranh cách mạng trong hoàn cảnh và điều kiện của nước ta. Khu giải phóng Việt Bắc là căn cứ địa chính, là nơi xây dựng và tích trữ lực lượng cho Cách mạng Tháng 8 - 1945, góp phần làm nên thắng lợi mang tầm vóc thời đại.

Trong Cách mạng Tháng 8, căn cứ địa Việt Bắc cùng với nhiều căn cứ địa khác, là ngọn cờ hiệu triệu, cổ vũ phong trào cách mạng cả nước, có tác dụng uy hiếp quân thù, bảo vệ cơ quan lãnh đạo của cách mạng, đồng thời cũng là mô hình thu nhỏ của nước Việt Nam dân chủ cộng hoà sau này.

Kháng định đường lối đấu tranh vũ trang quần chúng ngay từ buổi đầu dựng Đảng, trong suốt 9 năm, cách mạng nước ta đã trải qua 2 cuộc tổng diễn tập lớn. Hàng triệu quần chúng nhân dân đã được tập

dược, giác ngộ sâu sắc, thực sự là thế trận lợi hại, tạo nên cho căn cứ địa cách mạng. Việc xây dựng căn cứ địa cách mạng đã gắn liền với những cuộc khởi nghĩa từng phần.

Chiến tranh thế giới bước vào giai đoạn quyết định, thời cơ chiến lược cách mạng xuất hiện, nhân dân ta đi từ khởi nghĩa từng phần lên tổng khởi nghĩa. Chính vào lúc này căn cứ cách mạng đã chuyển hoá thành khu giải phóng, biểu tượng của một chế độ mới, địa bàn có lực lượng chính trị và lực lượng vũ trang vững mạnh, đã phát huy thành thế cách mạng to lớn, cổ vũ, hiệu triệu cả nước vùng lên phá tan xiềng xích, giành chính quyền nhanh gọn, ít đổ máu trước khi quân Đồng minh kéo vào Việt Nam.

Lịch sử đã ghi nhận, cũng trong hoàn cảnh lịch sử tương tự, một loạt nước khu vực Đông Nam Á đã bỏ lỡ cơ hội. Một trong những nguyên nhân dẫn đến sự lỡ bước đó chính là các nước đó thiếu sự chuẩn bị lực lượng lâu dài, thiếu những bàn đạp tấn công khi thời cơ đến. Trên ý nghĩa ấy chúng ta càng có cơ sở khẳng định bản lĩnh chính trị vững vàng, sự lãnh đạo, chỉ đạo đầy sáng tạo của Đảng trong một loạt vấn đề về chiến lược và phương pháp cách mạng, trong đó vấn đề căn cứ địa cách mạng giữ vững vai trò quan trọng.

55 năm trôi qua, bụi thời gian không hề che lấp tám vóc thắng lợi của Cách mạng tháng Tám. Nhìn lại lịch sử hào hùng với những chiến công chói lọi của dân tộc ta, mỗi chúng ta đều nhận thấy rằng, trong cuộc kháng chiến chống Pháp, căn cứ địa Việt Bắc đã củng cố, phát huy và nâng cao sự nhất trí về tinh thần, chính trị biểu hiện sức sống của chế độ mới- chế độ dân chủ nhân dân trong đó nhân dân là nền tảng vững chắc.

Trong cuộc đọ sức với đế quốc Mỹ, tên sen đầm quốc tế có tiềm lực lớn về kinh tế và quân sự thì miền Bắc xã hội chủ nghĩa là hậu phương to lớn giữ vai trò quyết định nhất, cùng sát cánh với nhân dân miền Nam, hậu phương tại chỗ của cuộc cách mạng chiến đấu anh dũng, kiên cường làm thất bại hàng loạt chiến lược chiến tranh của địch, đưa cuộc chiến tranh nhân dân của dân tộc ta phát triển đến đỉnh cao.

Sự ra đời, phát triển và vai trò quan trọng của khu Việt Bắc là điển hình thành công của Đảng ta trong việc xây dựng căn cứ địa ở một nước thuộc địa, nửa phong kiến, đất không rộng, người không đông, kinh tế nông nghiệp lạc hậu. Sự hình thành, mở rộng và quá trình hoạt động của căn cứ Việt Bắc đã để lại cho Đảng nhiều kinh nghiệm phong phú. Ở đây, chúng tôi bước đầu nêu lên vài suy nghĩ về sự sáng tạo của Đảng ta trong việc xây dựng căn cứ địa:

*Một là:* Từ rất sớm Đảng đã khẳng định, cách mạng nước ta đi theo con đường "bạo lực cách mạng, mà cơ sở là phát huy thế trận lòng dân. Khi điều kiện khách quan, chủ quan cho phép từng bước triển khai xây dựng căn cứ địa, quá trình củng cố hoàn thiện căn cứ địa gắn liền với việc tiến hành những cuộc khởi nghĩa từng phần".

*Hai là:* Trên cơ sở xây dựng căn cứ địa vững chắc ở miền rừng núi, tiến tới xây dựng căn cứ địa trong các địa bàn khác trong cả nước, đồng thời coi trọng xây dựng cơ sở cách mạng ở thành thị.

*Ba là:* Trong điều kiện một nước thuộc địa, nửa phong kiến, phải đối mặt với kẻ thù lớn mạnh, căn cứ địa của ta phải đi từ không đến có, từ nhỏ đến lớn, từ chưa hoàn chỉnh đến ngày càng hoàn chỉnh, từ bị chia cắt đến liên hoàn. Phải đi từ xây dựng lực lượng chính trị, trên cơ sở từng bước xây dựng lực lượng vũ trang, khi thời cơ đến tiến hành khởi nghĩa từng phần, xây dựng chính quyền cách mạng.

*Bốn là:* Xây dựng căn cứ địa cách mạng phải xây dựng toàn diện về chính trị, quân sự, kinh tế, văn hoá.

Theo quan điểm chiến tranh nhân dân, sự vững mạnh của căn cứ địa, hậu phương dựa trên các nhân tố chính trị, quân sự, kinh tế, văn hoá, địa lý. Nhận rõ tầm quan trọng của các nhân tố nói trên, Đảng ta đã đề ra nhiệm vụ xây dựng và củng cố căn cứ địa hậu phương một cách toàn diện.

Xã hội mới ra đời trong vùng giải phóng là một xã hội dân chủ, khác về chất so với xã hội thực dân phong kiến. Trong một nước thuộc địa, khi mọi quyền tự do dân chủ của con người đều bị bóp nghẹt thì

yêu cầu dân chủ về chính trị cũng rất lớn. Nhân dân được tự do bầu cử, đi lại, họp hành, tham gia vào đời sống xã hội. Từ địa vị nô lệ, họ đã trở thành người chủ xã hội mới.

Những nhận xét trên đây rút ra từ thực tiễn xây dựng phát triển căn cứ địa cách mạng nước ta trong tiến trình cách mạng giải phóng dân tộc. Các bài học này không chỉ là kinh nghiệm cụ thể, mà còn là vấn đề có tính quy luật của cách mạng nước ta.